

## ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

<b>I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ</b>	
1.	<p>Датум и орган који је именовео комисију</p> <p>28.11.2019. године, декан Факултета техничких наука у Новом Саду на предлог Наставно-научног већа.</p>
2.	<p>Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p><b>Др Илија Ђосић</b>, проф. емеритус, ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ УНО: Производни и услужни системи, организација и менаџмент, 24.03.2016., Факултет техничких наука, Нови Сад</p> <p><b>Др Небојша Ралевић</b>, редовни професор УНО: Теоријска и примењена математика, 30.09.2010., Факултет техничких наука, Нови Сад</p> <p><b>Др Светлана Соколов Младеновић</b>, ванредни професор УНО: Привредни развој и економска политика, 17.11.2016., Економски факултет, Ниш</p> <p><b>Др Владимир Ђаковић</b>, ванредни професор УНО: Менаџмент и инвестиције у инжењерству, 30.10.2018., Факултет техничких наука, Нови Сад</p> <p><b>Др Никола Градојевић</b>, редовни професор, МЕНТОР УНО: Менаџмент и инвестиције у инжењерству, 01.01.2020., Факултет техничких наука, Нови Сад</p>
<b>II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ</b>	
1.	<p>Име, име једног родитеља, презиме: <b>Мирјана, Мирко, Сујић Стаменић</b></p>
2.	<p>Датум рођења, општина, држава: 21.12.1983., Нови Сад, Република Србија</p>
3.	<p>Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Факултет за трговину и банкарство, Економска дипломатија, Мастер економије</p>
4.	<p>Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2007., Индустрijско инжењерство/Инжењерски менаџмент</p>
5.	<p>Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: -</p>
6.	<p>Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: -</p>
<b>III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</b>	

**УТИЦАЈ ИНВЕСТИЦИЈА НА ТРАНСФОРМАЦИЈУ И ПОСЛОВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА**

**IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:**

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација је изложена у 5 поглавља на 306 страна. Попис коришћене литературе са 123 наслова наведен је на 8 страна, а садржај дисертације на 3 стране. Докторска дисертација садржи 223 табеле и 15 графикона. Испред основног текста дати су резиме на српском и енглеском језику, као и садржај на укупно 3 стране.

Садржај докторске дисертације је следећи:

РЕЗИМЕ

SUMMARY

1. УВОД

2. КОНЦЕПТУАЛНИ И МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР

3. ПРЕДМЕТ, ХИПОТЕЗЕ И МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОГ

ИНДЕКС ТАБЕЛА И ГРАФИКОНА

**V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:**

У **првом поглављу**, односно у уводном делу, дате су одговарајуће теоријске подлоге у предметној области и дефинисани су предмет, циљеви и хипотезе истраживања. Предмет истраживања у дисертацији је анализа утицаја страних директних инвестиција (СДИ) на трансформацију и пословне активности предузећа са посебним акцентом на истраживање берзанског пословања и каскадних ефеката у региону, а у функцији ефективног и ефикасног процеса управљања предузећем. Аутор за циљ дисертације поставља емпиријско тестирање научних хипотеза које се односе на могуће статистичке зависности СДИ од великог броја макроекономских и осталих релевантних фактора. Такође, аутор тестира и каузалност регионалних берзи пошто је утицај СДИ на економски раст једне државе у великој мери одређен степеном развоја финансијских тржишта.

У **другом поглављу** постављене су концепцијске и методолошке основе инвестирања, односно представљене су најважније методолошке поставке у дисертацији. Основне карактеристике узорка истраживања су детаљно обрађене, са јасно дефинисањем методолошког оквира. Следствено, посебно су обрађени кореспондирајући математичко-статистички методи уз навођење коришћених мултиваријантних и униваријантних поступака, као и регресионе анализе. Такође, анализирани су основни статистички параметри пословања предузећа, а посебно у односу на СДИ.

У **трећем поглављу** анализирана је целокупна проблемска оријентација овог истраживања, односно анализа одговарајућих тематских сегмената. Индивидуално се апострофирају хипотезе истраживања уз кореспондирајућу методологију. Тежиште је на дефиницији података коришћеним у дисертацији, са јасним сагледавањем тематских сегмената. Анализира се простор истраживања у циљу одређивања карактеристике сваког подузорка, хомогености и дистанце између њих у односу на изведене карактеристике.

У **четвртном поглављу** дат је компаративни преглед резултата истраживања. Емпиријски се тестирају научне хипотезе које се односе на могуће статистичке зависности СДИ од великог броја макроекономских и осталих релевантних фактора, као и анализа тематских сегмената. Такође, у поглављу се тестира и каузалност регионалних берзи пошто је утицај СДИ на економски раст једне државе у великој мери одређен степеном развоја финансијских тржишта. Уколико су регионалне берзе у каузалном односу који је статистички значајан, пораст СДИ у само једној или две државе ће имати индиректан каскадни утицај на економски развој већине држава у региону.

У петом поглављу дају се закључна разматрања, односно квалитативне и квантитативне препоруке за практично сагледавање утицаја инвестиција на пословне активности предузећа. Аутор је у овом поглављу формулисао неопходне закључке спроведеног практичног истраживања у складу са постављеним хипотезама, као и тумачење резултата са инжењерског и менаџерског становишта. Такође, анализирана су ограничења у истраживању са освртом на стање и прилике на тржиштима у развоју, као и правци даљих истраживања.

Потом следи попис коришћене литературе, прилог, као и индекс табела и графикана.

#### **VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ**

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Kuzmanović, B., Tešić, Z., Tomić, I., Bunčić, S., Tomić, M., Sujić-Stamenić, M., Performance Management Methods: A Case Study from International Industrial Companies. Engineering Economics, vol. 30, no. 1, 2019, pp. 103-111; M23
2. Milošev, I., Joza, A., Mijušković, Lj., Sujić, M., Milošev, M., Brkanlić, S., Global Investments and Strategies of Recovery from the Recession, 7th International Strategic Management Conference, Paris, Procedia-Social and Behavioral Sciences, vol. 24, 2011, pp. 147-158.

#### **VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА**

На основу резултата регресионе анализе може се констатовати да није добијена статистички значајна веза (повезаност) између СДИ и статистичких података (индикатора пословања) које објављује Народна банка Србије, тј. економских показатеља привреде Републике Србије (РС). Обележја која су анализирана су подељена у групе временских серија које прати Народна банка Србије: запосленост, трговина, угоститељство, туризам, грађевинарство и саобраћај, индустријска производња и бруто домаћи производ.

На основу резултата закључује се да не постоји утицај СДИ у односу на индикаторе пословања Републичког завода за статистику Србије (у периоду од 2005-2011 године).

На основу тестирања каузалности регионалних берзи, пошто је утицај СДИ на економски раст једне државе у великој мери одређен степеном развоја финансијских тржишта, пораст СДИ у само једној или две државе ће имати индиректан каскадни утицај на економски развој већине држава у региону.

Глобална нулта хипотеза ( $H_0$ : Не постоји значајна каузална веза између промена вредности индекса код посматраних берзи) се одбија са прагом значајности од 5%. Посматрани берзански индекси – РС (BELEXline), Словенија (SBITOP), Мађарска (BUX), Хрватска (CROBEX), Чешка (PX), Румунија (BET) – су у међусобном линеарном и нелинеарном каузалном односу у раздобљу од 2007-2016.

Не постоје јасне регуларности у промени нивоа линеарне каузалности током година. Примећује се повећање утицаја регионалних берзи у периоду око глобалне економске кризе 2008-2009 и стабилизације након кризе.

Мађарска и Словеначка берза углавном прате у каузалном смислу остале берзе у региону. Исто се може приметити и за Румунски берзу, али не толико у скоријем периоду. Берзе РС, Хрватске и Чешке нису толико осетљиве на кретања осталих берзи у региону.

Што се тиче нелинеарне каузалности, учува се велика повезаност регионалних берзи, што се тумачи стратешким понашањем инвеститора у процесу берзанске трговине у региону. Берза РС је најмање осетљива на стратешке дневне промене у финансијским позицијама на осталим берзама у узорку. Наравно, РС није земља чланица ЕУ и то је највероватније објашњење за овај феномен. Друго могуће тумачење оваквих резултата је да су инвеститори у берзу РС другачијег профила од

инвеститора у остале државе у региону, а у складу са чињеницом да је политички ризик у РС највећи од свих анализираних држава.

Закључак који проистиче из свега горе наведеног је да су СДИ у државе региона од занемарљивог индиректног значаја за берзу, а самим тим и за економски раст РС.

Имајући претходно наведено у виду, Комисија сматра да је кандидат Мирјана Сујић Стаменић успешно извршила планирана истраживања, остварила планиране циљеве и дала оригиналан научни допринос у предметној области.

#### **VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА**

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати добијени истраживањем су у тексту докторске дисертације приказани, анализирани и тумачени применом релевантних математичко-статистичких метода прикупљања, приказивања, обраде и анализе квантитативних података.

Истраживања у овој докторској дисертацији су вршена на одговарајућем узорку.

Избор наведених метода и начина њихове примене је, у потпуности, прилагођен карактеру проблема који су у дисертацији решавани.

<b>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</b>	
Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:	
1.	Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Докторска дисертација је, у потпуности, написана у складу са образложењем које је наведено у пријави теме.
2.	Да ли дисертација садржи све битне елементе Докторска дисертација својим садржајем, резултатима истраживања и начином тумачења тих резултата садржи <b>све битне елементе</b> који се захтевају за радове ове врсте.
3.	По чему је дисертација оригиналан допринос науци Разматрајући целокупну материју докторске дисертације кандидата Мирјане Сујић Стаменић, Комисија је закључила да докторска дисертација представља оригиналан научни допринос аутора теорији и пракси изучавања утицаја инвестиција на пословне активности предузећа у области Инжењерског менаџмента (Инвестиционог менаџмента). Основа ове оцене је у чињеници да претходно није било детаљних теоријских или емпиријских истраживања у предметној области, а нарочито у односу на међусобне линеарне и нелинеарне каузалне односе тржишта у развоју. Сходно томе, резултати анализе утицаја инвестиција на пословне активности предузећа са посебним акцентом на тржишта у развоју, представљају квантитативно и квалитативно значајан оригиналан научни и практични допринос изучаваној области. Актуелност и значајност предметне области посебно долази до изражаја у условима динамичног окружења, односно фреквентних појава кризних стања која се такође анализирају у тези. Такође, дате су основне менаџерске смернице и одговарајуће подлоге у циљу даљег унапређења пословне политике предузећа.
4.	Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Докторска дисертација <b>нема недостатака</b> који би битно утицали на коначан резултат истраживања.
<b>X ПРЕДЛОГ:</b>	
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:	
- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана	

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Илија Ћосић, проф. емеритус, ПРЕДСЕДНИК

\_\_\_\_\_

Др Небојша Ралевић, ред. проф.

\_\_\_\_\_

Др Светлана Соколов Младеновић, ванр. проф.

\_\_\_\_\_

Др Владимир Ђаковић, ванр. проф.

\_\_\_\_\_

Др Никола Градојевић, ред. проф., МЕНТОР

\_\_\_\_\_